

PUHETTA TOISELLE IHMISELLE

Markku Hakuri käyttää itsestään nimitystä kuvataiteilija. Hän kertoo toimivansa ja työskentelevänsä taiteessa hyvin laajasti ja pitävänsä kaikkia osa-alueita yhtä tärkeinä.

– En halua leimauttaa itseäni minkään tietyn suunnan edustajaksi. Suomi on niin pieni maa, että jos leimautuu joksikin, sillä sitoo sekä omia mahdollisuuksiaan taiteilijana että taiteensa vastaanottoa. Lisäksi kuvanveistäjän ja taidemaalarin tittelit ovat edelleen hyvin arvoalttiita. Esimerkiksi 1970-luvulla kuvanveistäjät pitivät itseään lähinnä jumalaa olevina ja vaikka asia sanottiinkin usein huumorin varjolla, siinä oli totta toinen puoli.

Taiteella ei ole Hakurin mukaan totuutta, vaan taide on elämyksellistä tietoa ihmisen mielen pahuudesta, hyvyydestä, maailmankaikkeudesta, jokapäiväisyydestä. Kuvan tekeminen on puhetta toiselle ihmiselle. Se on pyyntö: kuuntele minua, ymmärrä minua.

– Valmistuttuani minulla oli syvä varmuus klassisen metodin oikeellisuudesta maalaamisessa, kunnes hylkäsin sen. Minun onkin vaikeata nimetä mitään tyyliä uraltani. Sen voin kuitenkin sanoa, että puhtaasti abstraktia muotoa en ole vielä töissäni käyttänyt, sillä haluan että kuviini liittyy tietty päämäärä, jonka olen itse hyväksynyt. Työskentelyyni liittyy aina epävarmuus, riskinotto, mahdollisuus epäonnistua, mahdollisuus tuottaa roskaa. Lisäksi töitteni materiaali vaihtuu jatkuvasti.

Taiteilija-minäänsä Markku Hakuri kuvaa lauseella ”oliot liikkuvat kiihkeästi kohti paikkaansa mutta rauhallisesti paikallaan”. Toisin sanoen taiteilijan pitää olla jatkuvasti liikkeessä, etsiä omaa paikkaansa maailmassa elämyksellisen reaktion kautta.

– Jos ihminen tietää, mitä hän haluaa ja toimii päämääränsä saavuttamiseksi, hän on kotonaan. Tällöin ihminen liikkuu rauhallisesti, hänen sielunsa on rauhallisessa tilassa.

ELÄMYKSELLISEN TIEDON PELKO

Taide on aina Hakurin mukaan elämyksellisen tiedon käyttämistä, jolloin taiteen ”totuus” on elämyksellistä ”totuutta”. Taide on siis aina subjektiivista, eikä sillä ole mitään tekemistä niin sanotun objektiivisen tiedon kanssa.

– En pidä kuitenkaan taidetta rationaalista tietoa vähempiarvoisena tietona. Rationaalinen muistimme ei ole kovin pitkä, mutta toisaalta muistimme voi ulottua miljoonien vuosien taakse. Elämyksellinen tieto on ihmisen solumuistissa, geneeissä. Esimerkiksi nukkuminen kuutamolla huonosti johtuu siitä, että olemme joskus olleet sapelihammastiikerin ruokaa varsinkin kuutamolla. Joskus talviyönä on hyvä mennä makaamaan hangelle täyteen hiljaisuuteen tuijottamaan tähti-taivaalle ja kuvittelemaan, että tuo ei lopu mihinkään. Tuolloin lävitse voi kulkea parin sekunnin väristys, joka avaa kokemuksen mielettömään mitättömyyteesi. Tuo kokemus voi olla lähempänä ”ei lopu mihinkään”-totuutta kuin matemaattinen kaava, joskin sekin voi antaa keksijälleen jonkinlaisia väristyksiä.

MARKKU HAKURI

- ▶ Kuvataiteilija
- ▶ Asuu ja työskentelee Espoossa
- ▶ Syntynyt Helsingissä 1946
- ▶ Debytoi taiteilijana Nuorten Näyttelyssä Helsingissä 1973
- ▶ Valmistunut valtiotieteen maisteriksi Helsingin yliopistosta 1971, opiskellut Taideteollisessa korkeakoulussa 1971–1972 ja valmistunut taidemaalariksi Suomen taideakatemian koulusta 1976.

Rationaalisen maailman näennäinen turvallisuus lähtee Hakurin mukaan ajatuksesta, että pelkäämme elämyksellistä tietoa.

– Esimerkiksi jos asut kerrostalossa ja haluaisit aamulla kipais-ta uimahousuissa talon ympäri herätäksesi, niin mieti, mikä sinua estää. Vastaus on naapurit, muiden ihmisten mielipiteet. Naapurithan voisivat nauraa sinulle, halveksia sinua, pitää sinua tyhmänä. Tämä on juuri sitä rationaalisen tiedon tuomaa epävarmuutta meissä. Emme uskalla kokea elämyksiä, koska yhteisesti sovitut normit estävät meitä. Yhteisesti sovitut normit ovat valtaa.

Hakuri opettaa Taideteollisessa korkeakoulussa, jossa hän yrittää muuttaa perusopetuksen luonnetta. Hänen opetusmetodin-sa eivät ole yleisesti hyväksytyjä, ja taiteilija myöntääkin, että opetuksesta ei tulisi mitään, jos kaikki käyttäisivät hänen metodejaan. Yhtä kaikki Hakurin tarkoituksena on kasvattaa opiskelijoiden luottamusta omaan sisäiseen maailmaansa, omaan itseensä sekä opiskelijoiden sisäistä epäilyä rationaalisen maailman näennäistä turvallisuutta kohtaan.

– Pakotan oppilaani tiettyyn tilanteeseen ja näin pyrin rikko-maan paikan hengen, perinteisen opiskeluilmapiiirin. Tuntini saattaa alkaa myöhään illalla tai kello seitsemän aamulla kirkon tornissa, viemärisä, milloin missäkin. Tarkoitukseni on purkaa tilanne, jossa ihminen kontrolloi omaa mieltänsä. Onnistu-essani opiskelijat tekevät työtään miettimättä, syntyy vino pino luonnoksia.

Lapin yliopistossa vierailevana taiteilijana työskennellessään Hakuri valmistaa Arktikumiin työn otsikolla *Norsu ei unohda*. Työstä tulee noin seitsemän metriä pitkä tie, joka koostuu ”tii-listä” ja valokuvista. Valokuvat Hakuri löysi pari vuotta sitten isänsä jäämistöstä sinetöidyssä paketissa. Paketti sisälsi kaikki-aan 99 negatiivia jatkosodasta, jossa Hakurin isä toimi tykistön tulenjohtajana ja kranaatinheitinjoukkueen johtajana.

– Valokuvat liittyvät historiaani ja Arktikumien työssäni tulen-tekemään pesänselvitystä lähihistoriani kanssa. Katselen kuvia, joissa isäni on 25-vuotias nuorukainen. Katselen kasvoja, joita en ole koskaan ennen tuntenut. Katselen sodassa olevan nuoren miehen kasvoja, minun isäni kasvoja. Teksti: Olli Tiuraniemi

Markku Hakurille kuvan tekeminen on pyyntö tulla kuulluksi ja ymmärretyksi. Hänen mukaansa taiteilijan pitää olla jatkuvasti liikkeessä, etsiä omaa paikkaansa maailmassa elämyksellisen reaktion kautta. Markku Hakuri. Kuvaaja Jussi Tiainen.

Markku Hakuri,
Ikuinen rakkaus, 1997.
Teräs, vaneri ja paperi,
osa Norsu ei unohda
-näyttelykokonaisuutta.
Kuvaaja Markku Hakuri.

Markku Hakuri, Ikuinen rakkaus, 1997. Teräs, vaneri ja paperi, osa Norsu ei unohda -näyttelykokonaisuutta. Kuvaaja Markku Hakuri.

Markku Hakuri, Listen to my Radio, 1997. Pahvilaatikot, pellavapaperi ja grafiitti, osa Norsu ei unohda -näyttelykokonaisuutta. Kuvaaja Markku Hakuri.